

בס"ד

שעור מספר 14 דריכה על קבר

טור יורה דעה הלכות אבילות סימן שסד :

(ד) וגם לישב על הקבר אסור ועל האבנים שמכסין בו הקבר או על עפר הקבר דכולהו כתלוש ולבסוף חיברו דמי וא"א הרא"ש ז"ל (ה) לא היה אוסר לישב על האבן שאינו נחשב מן הקבר (ו) אלא ציון שנותנים עליו אח"כ פרישה יורה דעה סימן שסד אות (ד) (ד) וגם לישב על הקבר אסור. וכן העולם נהגו איסור. מורי ורבי (מהרש"ל בהגהותיו לטור)

בית יוסף יורה דעה סימן שסד :

כתב הרשב"א בתשובה (ח"א סי' רצו) שאלת אם מותר לישב על המצבות שעל הקברות שרוב בני אדם אינם נזהרין בכך והשיב מסתברא שהוא מותר לפי שאין מניחין אותם מצבות עכשיו אלא לכבוד בעלמא ומה שנוהגים לישב עליהם מוכיח על כך והרי אלו כמתנין עליהם שלא נאסרו לשיבה אלא לכבוד בעלמא עכ"ל [עד כאן]:

כתב בהגהות אשיר"י פרק אלו מגלחין (סי' עט) בשם אור זרוע (הל' אבילות סי' תכג) החוצב קבר של בנין למת (יש) [שיש] לו לקברו שם (לא) [ולא] חפר בקרקע אלא בנה על גבי קרקע בנין כתלים לשום שם מתו דלאו מחובר הוא ולא הטיל בו את המת ולא את הנפל אותו בנין מותר בהנאה הטיל בו נפל אסור בהנאה

אבל קבר מחובר לקרקע אפילו הטיל בו נפל או מת מותר בהנאה ויש מפרשים דקברות שלנו שחופרים בקרקע ומשליכין העפר לחוץ ומכניסין שם את המת ושוב משליכין העפר לגבי הקבר אותו הוא אסור שהרי היתה בו תפיסת ידי אדם ובתשובה כתב דכל מה שנעשה לצורך המת ולכבוד המת אסור בהנאה ומתוך כך אסר למכור מצבה שנשברה ולפי דבריו אסור להשען על המצבה ואם כן אסור לדרוך על גבי (בית) הקברות משום דאסור בהנאה עכ"ל. ולענין הלכה בדברים שהרא"ש חלוק עליו נקטינן כהרא"ש.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות אבילות סימן שסד :

ג ויש אוסרין עוד לישב על האבן שנותנין על הקבר למצבה (גם זו בשמו וכ"כ הגהות אשיר"י בשם אור זרוע פרק אלו מגלחין). ויש חולקים (ומתירים) (טור בשם הרא"ש).

פתחי תשובה יורה דעה סימן שסד ס"ק ב לישב על האבן – עי' בתשו' יד אליהו סי' צ"ד שהביא דיש שני טעמים על זה אחת מחמת איסור הנאה וא' משום דהוא בזיון למת

ונ"מ דלילך ע"ג הקבר משום הנאה ליכא דהא אי לא הוי הכא כלל קבר היה יותר טוב לילך על הארץ ואינו אסור רק משום כבוד המת ע"כ משום מצוה מותר לילך אבל לישב ע"ג הקבר דבזה יש הנאה דאילו לא היה קבר לא היה ראוי לישב עליו אסור משום הנאה ובזה לא מהני שום מצוה ע"ש:

ט"ז יורה דעה סימן שסד ס"ק א :

(א) ויש חולקין ומתירין. – דס"ל דלא אסרו בגמרא אלא קבר של בנין לחוד וכ' רש"ל שהעולם נהגו איסור לישב על הקבר עד כאן.
ש"ך יורה דעה סימן שסד ס"ק ג ג ויש אוסרים עוד כו' – וכתב בהגהת אשר"י דאסור למכור מצבה שנשברה ואסור להשען על המצבה ואסור לדרוך ע"ג הקברים דאסור בהנאה וכתב הב"ח שכן נוהגין איסור:

ערוך השולחן יורה דעה סימן שסד :

סעיף יא

ודע שראיתי להגדולים שכתבו דאסור לישען על המצבה ואסור לדרוך על הקברים שאסורים בהנאה [ש"ך סק"ג בשם הג"א וב"ח] והנה במצבות שלנו בארנו לענ"ד בסעי' ה' דאין בזה איסור ואף גם לדרוך על הקברים תמיהני על מה שאסרו וזהו מפני שחששו לדעת הר' ישעיה שהביא הטור דהעפר שעל המת אסור בהנאה וכבר בארנו דרוב הפוסקים חולקים עליו ואף גם לדעתו לא ידעתי אם ההילוך על הקבר מקרי הנאה ולא מצינו בשום מקום שיהא אסור לעבור במקום האסור בהנאה רק במדיר חבירו מנכסיו מטעם דויתור אסור במודר הנאה כמ"ש בסי' רכ"א והוא כאוסרו מפורש בדריכת הרגל אבל בכל איסורי הנאה לא מצינו שאסור לדרוך עליהם ובוודאי לישב על הקבר או לדרוך עליו דרך דריכה אסור משום בזיון המת אבל לעבור דרך עליו אין כאן בזיון ומי לנו גדול ממקום המקדש שבכל הר הבית היה מותר לילך ולדרוך על הקרקע ועל הריצפה [וגם בפ"ת סק"ב הביא מתשו' י"א דאין בזה הנאה מטעם אחר ע"ש ולדידי א"צ לזה ודו"ק]:
שו"ת משיב דבר חלק ב חידושים ליורה דעה
ואף על גב דהרמ"א בסי' שס"ד הביא דעת הר' ישעיה שהוא דעת רש"י. אינו אלא לכתחילה ראוי להחמיר דנ"מ דאם אפשר להזהר שלא לילך גם באקראי על קברות ראוי להזהר אבל לצורך מצוה אין לחוש וסומכין על דעת השו"ע שהוא כשיטת התוס':
שו"ת יביע אומר חלק ז – יורה דעה סימן לד'
ועכ"פ ללכת על הקברות דרך רמיסת קבע בודאי שיש להחמיר. וע' בספר מאורי אור (עוד למועד דף קמ ע"א). ודו"ק.

שו"ת חתם סופר חלק ב (יורה דעה) סימן שלה :

וכדמות ראייה מדברי אגדה ברכות י"ח בהאי חסיד שהקניטתו אשתו ולן בבה"ק = בבית הקברות = עד ששמע רוחות מספרים זע"ז = זו עם זו = וק' וכי לא היה לו מקום להתלונן בשדה וברחוב עד שלן בבה"ק שהוא מעשה שוטים או מכשפים וע"כ צ"ל שלא היה משומר מלסטים וחיות כ"א לחסות בצל חומת בה"ק וק' הא אסורה בהנאה בשלמא הא ל"ק הא בלא"ה אין ישנים בבה"ק כמו בקדושת בה"כ כמ"ש רמב"ם מתוספתא דמגלה עיי' פי"ד מאבל והיינו אפילו שלא ע"ג קבר אלא מקום שהוקצה לבה"ק לרבים נאסר כקדושת בה"כ וביאר דבר זה יפה באורך בש"ג פ' נגמר הדין והסברא נותן כך דכל שהוקצה למצותו להתפלל בתוכו או ללמוד בתוכו או לקבור בתוכו הכל הוקצה למצותו ואין ניאותי בהם וא"כ האיך הותר להחסיד ללון שם
י"ל חכמים ותלמידי' שרי כמו דשרי בבה"כ לאכול ולשתות ולטייל משום דכבוד וצורך תורה עדיף מבה"כ ובה"ק ולק"מ אבל אי חומת בה"ק אסור בהנאה מטעם משמש מת ק' אע"כ מוכח מזה דאין אי' בחומו' בה"ק